

Melding om vedtak

Kommunal- og Moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 DEP
0032 OSLO

Høring - forslag til endringer i valgloven, valgforskriften og forskrift til Sametinget

Kommunestyret- 20/105, har i møte 08.12.2020 fattet følgende vedtak:

Marker kommune støtter Kommunal- og moderniseringsdepartementets høringsforslag med følgende endringer:

- Sperregrensen opprettholdes som i dag
- Forbudet på valgtinget mot velgerpåvirkning i rommene velgerne skal passere opprettholdes
- Det må gå frem av valgloven at valglokalene skal ha universell utforming

Med hilsen

Hanne Beate Vigen Hattestad
Utvalgssekr.

Kopi til

Line Andersen

SAKSFRAMLEGG

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
20/075	Formannskapet	03.12.2020
20/105	Kommunestyret	08.12.2020

Høring - forslag til endringer i valgloven, valgforskriften og forskrift til Sametinget

Kommunestyret 08.12.2020:

KS- 20/105 Vedtak:

Marker kommune støtter Kommunal- og moderniseringsdepartementets høringsforslag med følgende endringer:

- Sperregrensen opprettholdes som i dag
- Forbudet på valgtinget mot velgerpåvirkning i rommene velgerne skal passere opprettholdes
- Det må gå frem av valgloven at valglokalene skal ha universell utforming

Behandling:

Forslag fra Marker H

Rådmannens opprinnelige forslag til vedtak støttes.

Marker kommune støtter Kommunal- og moderniseringsdepartementets høringsforslag med følgende endringer:

- Sperregrensen opprettholdes som i dag
- Aldersgrense for stemmerett ved kommunestyre- og fylkestingsvalg senkes ikke. Den skal følge myndighetsalder
- Forbudet på valgtinget mot velgerpåvirkning i rommene velgerne skal passere opprettholdes
- Det må gå frem av valgloven at valglokalene skal ha universell utforming

Forslag fra Marker Ap

Marker kommune støtter Kommunal- og moderniseringsdepartementets høringsforslag med følgende endringer:

- Sperregrensen opprettholdes som i dag
- Forbudet på valgtinget mot velgerpåvirkning i rommene velgerne skal passere opprettholdes
- Det må gå frem av valgloven at valglokalene skal ha universell utforming

Formannskapet innstilling falt med 20 mot 1 stemme

Det ble votert over forslagene fra Marker H og Marker Ap

Marker Ap 15 stemmer

Marker H 6 stemmer

Formannskapet 03.12.2020:

FS- 20/075 Vedtak:

Marker kommune støtter Kommunal- og moderniseringsdepartementets høringsforslag.

Behandling:

Forslag fra representanten Bjørn Borgund (V)

Marker kommune støtter Kommunal- og moderniseringsdepartementets høringsforslag

Forslaget fra Bjørn Borgund vedtatt med 4 mot 3 stemmer.

Rådmannens forslag til vedtak/innstilling:

Marker kommune støtter Kommunal- og moderniseringsdepartementets høringsforslag med følgende endringer:

- Sperregrensen opprettholdes som i dag
- Aldersgrense for stemmerett ved kommunestyre- og fylkestingsvalg senkes ikke. Den skal følge myndighetsalder
- Forbudet på valgtinget mot velgerpåvirkning i rommene velgerne skal passere opprettholdes
- Det må gå frem av valgloven at valglokalene skal ha universell utforming

Saken gjelder: Høring – forslag til endringer i valgloven, valgforskriften og forskrift til Sametinget

Denne saken skal sluttbehandles av: Kommunestyet

Bakgrunn og saksopplysninger:

Det gjøres oppmerksom på at NOU 2020:6 må leses/hentes på regjeringens nettsider; kommunal- og moderniseringsdepartementet.

NOU 2020:6 er på over 500 sider og det er markert på de punktene som Marker kommune ved rådmann ønsker opprettholdt og som avviker fra høringsforslaget.

Departementet viser til at NOU 2020:6 Frie og hemmelige valg med forslag til ny valglov ble sendt til høring 3. juni med frist ut året. Departementet vil følge opp valglovutvalgets forslag, og planlegger å fremme en proposisjon for Stortinget innen utgangen av 2022.

Regjeringen oppnevnte valglovutvalg som fikk følgende mandat: Utvalget skulle lage forslag til ny valglov og vurdere endringer i valgordningen. Utvalget skulle foreta en helhetlig gjennomgang av hvordan valg gjennomføres, og spesielt utrede problemstillinger knyttet til klageordningen ved valg og beredskapshjemmel.

Utvalget mener at dagens regelverk stort sett fungerer godt og foreslår derfor endringer i den gjeldende valgordningen. Det foreslås heller ingen stor omlegging av den praktiske gjennomføringen av valget.

Utredningen er delt i fem deler.

1. Første del inneholder grunnlaget for utvalgets arbeid
2. Andre del går gjennom utvalgets arbeid knyttet til valgordningen. Utvalget diskuterer

her valgordning ved stortingsvalg og kommunestyre- og fylkestingsvalg, personvalg, folkeavstemninger, stemmerett, valgbarhet og ombudsplykt

Det foreslås en mer rettferdig fordeling av mandater mellom valgdistriktene. En foreslår en ordning som gir mindre valgdistrikter representasjon på bekostning av de store, og som i tillegg sikrer de minste valgdistriktene et minimum på fire representanter. I denne ordningen får alle valgdistriktene ett mandat først, før de øvrige mandatene fordeles etter innbyggertall, men ingen valgdistrikter får færre enn fire mandater totalt. Ordningen sikrer dermed de mindre valgdistriktene representasjon og har ikke de vilkårlige utslagene dagens ordning har.

Det foreslås å innføre personvalg. Det ønskes en utvidelse av demokratiet, slik at velgerne får innflytelse over hvilken representant som skal bli valgt – i tillegg til hvilket parti som skal få en representant. Kommunestyrevalgordningen, det vil si en ordning der partiene kan gi et stemmetillegg og velgerne kan gi personstemmer, bør innføres både ved stortingsvalg og fylkestingsvalg. Det foreslås ikke å innføre slengere ved stortingsvalg og fylkestingsvalg.

Det foreslås å beholde 19 valgdistrikt. Dagens 19 valgdistrikt sikrer i større grad representasjon fra hele landet enn det de nye fylkene gjør. Enkelte av de 11 nye fylkene er uegnet som valgdistrikter, bl.a. blir Viken et for stort valgdistrikt. Utvalget foreslår å beholde 19 valgdistrikt for å få til en valgordning som fungerer mest mulig likt i hele landet.

Rådmannens forslag: sperregrensen opprettholdes som i dag

Utvalget foreslår bl.a. en mer proporsjonal valgordning med lavere sperregrense. Det begrunnes med at det er en relativt stor andel av stemmene som i dag ikke leder til representasjon på Stortinget, og det er stor forskjell i hvor stor grad partiene får den representasjonen de skulle hatt målt etter andelen stemmer. Flertallet mener at partiene i større grad enn i dag bør få like stor andel av representantene på Stortinget som de får av andelen stemmer. Utvalget har vurdert ulike måter å gjøre valgordningen mer proporsjonal på. Etter flertallets syn er det mest hensiktsmessige tiltaket å redusere sperregrensen på utjevningsmandater til tre prosent. Ved å senke sperregrensen vil flere av partiene som allerede i dag får direktemandater, komme over grensen og få større representasjon. Samtidig vil ikke terskelen for å bli representert i praksis bli lavere enn i dag.

Rådmannens forslag: Aldersgrense for stemmerett ved kommunestyre- og fylkestingsvalg senkes ikke. Den skal følge myndighetsalder

Utvalget foreslår å senke stemmerettsalderen ved kommunestyre- og fylkestingsvalg til 16 år. Dette vil gi ungdom praktisk erfaring med demokrati, noe som kan øke framtidige valgdeltakelse. Fylkestingene og kommunestyrene behandler mange saker som angår ungdom og som ungdom bør få mulighet til å påvirke gjennom stemmeseddelen. Utvalget vil ikke senke stemmerettsalderen ved stortingsvalg.

3. Tredje del handler om selve gjennomføringen av valget. Utvalget diskuterer her bruk av teknologi i valg gjennomføringen, listeforslag, ordensregler, legitimasjon, tilgjengelighet og tilrettelegging, stemmegivning, prøving og opptelling, praktiske forhold rundt valg til Sametinget og diverse andre temaer.

Utvalget foreslår ikke å innføre elektronisk valg. Begrunnelsen er prinsippet om hemmelig valg ikke vil kunne ivaretas i tilstrekkelig grad dersom velgerne stemmer

utenfor valglokalet og at sikkerheten ved elektronisk valg ikke er god nok i dag uavhengig hvor stemmingen skjer.

Utvalget foreslår å lovfeste bruken av IKT-system for gjennomføring av valg. Ved å lovfeste bruken av et statlig IKT-system vil kommunene og fylkeskommunene måtte bruke dette systemet. Samtidig vil staten ha ansvaret for å tilby et valggjennomføringssystem som er testet og sikret i nødvendig grad, samt for å tilby opplæring, støtte og veiledning til dette systemet. Det er et viktig nasjonalt mål å sikre valggjennomføringen, og lovfesting av plikt til å bruke et statlig IKT-system som et virkemiddel for å nå dette målet.

Utvalget foreslår at det skal lovfestes at alle stemmer skal telles på to uavhengige måter ved norske valg. Dette skal sikre at det ikke er feil ved/angrep mot bl.a. tellemaskiner.

Utvalget foreslår at en velger med psykisk eller fysisk funksjonsnedsettelse som trenger hjelp til å avgi stemme kan selv peke ut en hjelper. Kravet om at en valgfunksjonær også skal være med inn i valgavlukket oppheves.

Rådmannens forslag: Forbudet på valgtinget mot velgerpåvirkning i rommene velgerne skal passere opprettholdes

Utvalget foreslår å fjerne forbudet på valgtinget mot velgerpåvirkning i rommene velgerne skal passere. De foreslår å begrense forbudet mot velgerpåvirkning til selve valglokalet og det for hele stemmeperioden.

Rådmannens forslag: Det må gå frem av valgloven at valglokalene skal ha universell utforming

Utvalget foreslår å videreføre kravene om tilgjengelighet i valglokalene, men vil klargjøre at valgstyret ikke kan delegere myndigheten til å peke ut valglokaler. Utvalget foreslår også å lovfeste at kommunene må kunngjøre hvilke valglokaler som ikke tilfredsstiller kravene om tilgjengelighet.

4. Fjerde del diskuterer regler for godkjenning og klage, omfang og beredskapshjemmel, samt økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene.

Utvalget foreslår nytt klagesystem

For det første foreslår utvalget å gjøre riksvalgstyret om til et uavhengig klageorgan med en sammensetning med overvekt av dommere. Riksvalgstyret skal behandle klager på forberedelsen og gjennomføringen av alle de tre valgene. Stortinget skal oppnevne medlemmene av riksvalgstyret. Dette vil sikre en uavhengig juridisk prøving av klager på valg.

For det andre foreslår utvalget å utvide klageadgangen noe. Utvalget foreslår blant annet at personer som har forhåndsstemt eller har forsøkt å forhåndsstemme utenfor det valgdistriktet de er manntallsført i, skal kunne klage på gjennomføringen av forhåndsstemmingen i den kommunen der de forhåndsstemte eller forsøkte å forhåndsstemme. Utvalget foreslår også å gi dem som stiller liste, en egen klageadgang. For det tredje foreslår utvalget klagerett på Stortingets, fylkestingets og kommunestyrets vedtak om hvorvidt valget er gyldig. Ved stortingsvalg skal klagen behandles av Høyesterett. Ved fylkestingsvalg og kommunestyrevalg skal klagen behandles av riksvalgstyret.

Valget kan bare kjennes ugyldig når det er sannsynlighetsovervekt for at feilen har påvirket mandatfordelingen

5. Femte del inneholder utvalgets utkast til ny valglov med merknader. Utvalget har også utarbeidet forslag til endringer i Grunnloven, som følge av ulike forslag i utredningen.

Utvalget foreslår ny beredskapshjemmel. Utvalget foreslår at det tas inn beredskapshjemler i valgloven og Grunnloven. Etter disse bestemmelsene kan valgtinget utsettes eller forlenges hvis det har skjedd noe ekstraordinært som er egnet til å hindre en vesentlig del av velgerne fra å stemme. Utvalget foreslår videre at det skal kunne holdes omvalg hvis det har skjedd noe ekstraordinært som har hindret en vesentlig del av velgerne fra å stemme. Det er strenge vilkår for å kunne benytte de foreslåtte hjemlene, og utsettelse, forlengelse eller omvalg er kun mulig dersom det er nødvendig for å sikre velgerne muligheten til å stemme.

Myndigheten til å bestemme en utsettelse, en forlengelse eller et omvalg legges ved stortingsvalg til Stortinget. Siden slike tiltak kun vil være relevant i ekstraordinære situasjoner, og fordi det kan være av avgjørende betydning å få gjort vedtaket raskt, foreslår utvalget at Kongen i statsråd skal kunne utsette eller forlenge valget hvis det ikke er mulig å samle Stortinget. Ved kommunestyre- og fylkestingsvalg foreslår utvalget at myndigheten legges til Kongen i statsråd.

Departementet mener imidlertid at det er behov for at enkelte endringer trer i kraft allerede ved stortings- og sametingsvalget i 2021, og har foreslått i et annet høringsnotat at enkelte endringer bør gjelde allerede ved neste valg. Høringsfristen på disse punktene var 30.09.2020

Departementet foreslår følgende endringer i valgloven:

- Ombudsplikten ved stortingsvalg endres slik at det er tilstrekkelig for fritak at personen avgir skriftlig erklæring om at vedkommende ikke ønsker å stå på en valgliste (oppfølging av stortingsvedtak om endring i Grunnloven).
- En velger med psykisk eller fysisk funksjonsnedsettelse som trenger hjelp til å avgi stemme kan selv peke ut en hjelper. Kravet om at en valgfunksjonær også skal være med inn i valgavlukket oppheves.
- Kravet om at valgstyret i kommunen ved stortingsvalg og fylkestingsvalg skal oversende alle valgkort fra forhåndsstemmegivningen til fylkesvalgstyret oppheves.

Departementet foreslår følgende endringer i valgforskriften:

- Forhåndsstemmer mottatt siste uken før valgdagen skal sendes på en raskere måte enn vanlig innenlands brevpost.
- Valgkort skal sendes ut digitalt til alle stemmeberettigede bosatt innenriks.
- Alle stemmesedler avgitt utenriks skal påføres stempel, uavhengig av kommunens tellemetode.
- Stemmeseddelen for stortingsvalg får enkelte tekniske endringer.

Departementet foreslår følgende endringer i forskrift om valg til Sametinget:

- Forhåndsstemmer mottatt siste uken før valgdagen skal sendes på en raskere måte enn vanlig innlands brevpost.
- Refusjonsbeløpet til opptellingsstyrene økes fra 28 kr. til 36 kroner per manntallsførte i kretsen
- En velger med psykisk eller fysisk funksjonsnedsettelse som trenger hjelp til å avgi stemme kan selv peke ut en hjelper. Kravet om at en valgfunksjonær også skal være med inn i valgavlukket oppheves.

Kjell Reidar Jøgerud
Rådmann